

27.5.2024

Asia/13

13

V 5.6.2024, Valtuutettu Ted Apterin aloite maahanmuuttajaneuvoston perustamiseksi Helsinkiin

Pöydälle 20.05.2024

HEL 2023-012907 T 00 00 03

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Ted Apter ja 28 muuta valtuutettua esittävät valtuustoaloitteessaan maahanmuuttajaneuvoston perustamista Helsinkiin. Aloitteessa esitetään, että ulkomaalaistaustaisen väestön merkitys Helsingille ja Helsingissä kasvaa vuosi vuodelta ja että Helsingin tulisi tulevaisuudessa varmistaa ulkomaalaistaustaisten äänen parempi kuuluvuus heitä koskevissa asioissa. Maahanmuuttajaneuvoston kautta voidaan sekä dynaamisemmin kehittää nykyisiä palveluita ja niiden tavoitavuutta, että toisaalta tarjota mahdollisuus erilaisten kansainvälisten yhteisöjen edustajille saada äänensä paremmin kuuluville. Aloitteessa viitataan Tampereen maahanmuuttajaneuvostoon ja sen mallintamiseen soveltuvien osin.

Johdanto

Helsingin kaupunki pitää tärkeänä kaupunkilaisten moniäänisyyden ja yhdenvertaisten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien vahvistamista. Kaupunki kehittää ja ylläpitää monipuolisesti yhteyttä ja vuorovaikutusta järjestöjen, yhteisöjen ja eri väestöryhmien kanssa. Kaupunginhallitus viittaa toimialojen lautakunnilta saatuihin lausuntoihin ja toteaa, että kaupungin tulee vahvistaa ulkomaalaistaustaisten äänen kuuluvuutta asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa.

Ulkomaalaistaustaisten asukkaiden ja yhteisöjen äänen kuuluvuutta edistetään nykyisellään osana kaupungin eri toimielinten toimintaa, erilaisten suunnitelmien, ohjelmien ja toimenpidekokonaisuuksien sisällä ja toimialakohtaisesti palvelujen suunnittelun ja tuottamisen yhteydessä.

Kaupunginhallitus voi asettaa toimikaudekseen toimikuntia, neuvostoja ja neuvottelukuntia erilaisten toimialojen rajat ylittävien teemojen seurantaan ja arviointiin. Niiden tehtävänä on huolehtia annetun asiakoko-

naisuuden valmistelusta, seurannasta, edistämisestä ja yhteistyöstä. Toisin kuin lautakunnilla, jaostoilla tai johtokunnilla, näillä toimielimillä ei ole suoranaista päätösvaltaa.

Helsingissä toimi vuosina 1995–2017 maahanmuutto- ja kotoutumisasioiden neuvottelukunta, joka oli poliittisten puolueiden luottamushenkilöistä koostuva pysyväisluonteinen yhteistyöelin. Neuvottelukunnan tehtävinä oli muun muassa seurata kaupunginvaltuuston strategiaohjelman toteutumista toimialaansa kuuluvissa asioissa, tukea ja edistää toimintatapoja, joilla edistetään syrjimättömyyttä ja yhdenvertaisuuden toteutumista kaupungin hallinto- ja toimintatavoissa ja sitä, että kaupungin palveluiden kehittämisessä ja henkilöstöpolitiikassa huomioidaan kaupungin monimuotoistuva väestörakenne. Johtamisjärjestelmän uudistuksen yhteydessä vuonna 2017 neuvottelukuntaa ei asetettu enää uudelle kaudelle. Maahanmuutto- ja kotoutumisasioiden neuvottelukunnan tehtävien katsottiin sisältyvän yhdenvertaisuustoimikunnan (nykyään tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunta) ja johtamisjärjestelmän uudistuksen yhteydessä perustetun kaupungin elinkeino-, kilpailukyky-, maahanmuutto- ja työllisyyspolitiikkaa ohjaavan kaupunginhallituksen elinkeinojaoston tehtäviin.

Nykytila

Helsingissä toimii poliittisista luottamushenkilöistä koostuva tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunta, jonka tehtäviä ovat edistää, seurata ja arvioida sukupuolten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista, syrjinnän ehkäisemistä ja poistamista kaikessa Helsingin kaupungin toiminnassa ja palveluissa sekä seurata ja arvioida kaupunkitasoisen palveluiden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toimeenpanoa. Toimikunnassa käsitellään säännöllisesti kaupungin palveluita myös maahan muuttaneiden näkökulmasta.

Helsingissä toimivat vanhus- ja vammaisneuvostot, joiden tehtävänä on edistää kaupungin ja eri vanhus- ja vammaisjärjestöjen välistä yhteistoimintaa sekä edesauttaa vanhusten, vammaisten ja muiden erityisryhmien osallistumista sekä vaikuttaa kunnan päätöksentekoon. Nuorisoneuvosto huolehtii siitä, että nuoria kuunnellaan Helsingin päätöksenteossa sekä kaupungin eri toimialojen toiminnan suunnittelussa, toteuttamisessa ja seurannassa. Lisäksi Helsingissä toimii järjestöneuvottelukunta, jonka tehtävänä on varmistaa järjestöjen osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Järjestöneuvottelukunnassa ja vanhusneuvostossa on edustus kulttuurisesti moninaisista järjestöistä. Nykyisten neuvostojen ja tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunnan tehtävät sivuavat perustettavaksi ehdotetun toimielimen tehtäviä.

Kaupungin toimintaa ohjaavat myös erilaiset suunnitelmat ja ohjelmat, kuten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, kotoutumisohjelma (Helsingin kaupungin kotoutumisen edistämisen painopisteet vuosille 2022–2025), Helsingin hyvinvointisuunnitelma ja toimialojen osallisuussuunnitelmat. Ohjelmia ja suunnitelmia on valmisteltu laaja-alaisessa yhteistyössä eri osapuolten kanssa, esimerkiksi kansalaisjärjestöjen näkemyksiä on kerätty erilaisissa kuulemistilaisuuksissa.

Lisäksi Helsingillä on edustus Etelä-Suomen Etnisten suhteiden neuvottelukunnassa (Etelä-Suomen Etno). Neuvottelukunnan tehtävänä on edistää vuoropuhelua ja yhteistyötä maahanmuuttajien, etnisten vähemmistöjen, viranomaisten, poliittisten puolueiden, työelämän sekä kansalaisjärjestöjen välillä. Etno voi antaa lausuntoja tai tehdä suosituksia ja aloitteita esimerkiksi maahanmuuttajien ja etnisten vähemmistöjen osallistumisen ja vaikuttamisen edistämiseksi. Etnolla ei kuitenkaan ole päätös- tai toimeenpanovaltaa, joten sen tekemät ehdotukset eivät ole lainsäädännöllisesti sitovia

Kokonaisuuden näkökulmasta on tärkeää huomioida, että 1.1.2025 voimaan astuva uudistettu laki kotoutumisen edistämisestä (681/2023) edellyttää tarvittaessa kunnilta paikallistason monialaisen yhteistyöryhmän perustamista. Kunnan maahanmuuton ja kotoutumisen edistämisen yhteistyöryhmän tehtävänä olisi maahanmuuton ja kotoutumisen suunnittelun ja toimeenpanon kehittäminen sekä hyvien väestösuhteiden edistäminen. Yhteistyöryhmään voisivat kunnan lisäksi osallistua laajasti eri viranomaiset, yhdistykset, yhteisöt, elinkeinoelämän edustajat ja kotoutumista edistäviä palveluita toteuttavat palveluntuottajat.

Yhteenveto

Kaupunginhallitus toteaa, että aloitteen tavoitteet ovat kannatettavia. Kaupungin asukkaiden yhteenkuuluvuutta pitää edistää. Helsingin ulkomaalaistaustainen väestö kasvaa, mikä lisää väestöryhmän merkitystä kaupungin toiminnassa. Asukkaiden ja järjestöjen asiantuntijuuden hyödyntäminen on tärkeä kaupungin palveluiden kehittämisessä. Kaupunki edistää näitä tavoitteita edellä mainituissa lakisääteisissä neuvostoissa ja tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunnassa sekä aktiivisella järjestöyhteistyöllä, joka tapahtuu dynaamisesti toimialoilla.

Monissa vertailukaupungeissa on koettu ongelmallisena, että maahanmuuttajaneuvoston tai sitä vastaavan toimielimen päätösvalta ja resurssit puuttuvat ja sen suhde muihin päätöksentekoelementteihin on epäselvä. On tärkeää todeta, ettei neuvosto voi korvata ulkomaalaistaustaisen väestön osallistumista kunnallisvaaleihin ja -politiikkaan. Kaupungin päätöksentekoelementit edustavat kaikkia kaupunkilaisia.

Kaupunginhallitus toteaa, että nykyistä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikuntaa on syytä kehittää neuvoston tapaiseksi yhteistyöelimeksi, joka mahdollistaisi aloitteen tavoitteen mukaisen toiminnan ja myös järjestöjäsenien nimeämisen toimieliimeen. Samalla tulisi huomioida, miten 1.1.2025 voimaan astuvassa laissa kotoutumisen edistämisestä mainittu kunnan maahanmuuton ja kotoutumisen edistämisen mahdollinen yhteistyöryhmä tultaisiin Helsingissä organisoimaan.

Kaupunginhallitus toteaa, että ulkomaalaistaustaisten osallistumisen vahvistamiseksi tarvitaan dynaaminen ja avoin matalan kynnyksen rakenne, joka lisäisi osallisuutta ja toimijuutta, erityisesti sellaisen ulkomaalaistaustaisen väestön keskuudessa, joita ei onnistuta tavoittamaan kaikille suunnatuilla vaikuttajafoorumeilla. Vaihtoehtona neuvoston sijaan voisi olla avoin keskustelufoorumi tai eri sektoreilta koottu verkosto, joka voisi saavuttaa laajemman yleisön ja saada enemmän vaikuttavuutta. Tämä muoto myös mahdollistaisi tehokkaamman tiedon vaihtamisen kaupungin ja kaupunkilaisten välillä sekä hyödyttäisi joustavammin myös kaupunkia palveluiden suunnittelussa. Kuulemisrakenneiden lisäksi kaupungin tulisi myös vahvistaa ulkomaalaistaustaisten väestöryhmien ja järjestötoimijoiden avointa kuulemistä osana toimialojen normaaleja osallisuuskäytäntöjä ja päätösvalmistelua esimerkiksi kohdennettujen lausuntopyyntöjen muodossa.

Asiasta on saatu kasvatusta- ja koulutuslautakunnan, kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan, kaupunkiympäristölautakunnan, sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunnan lausunnot sekä kaupunginkanslian elinkeino-osaston kommentit. Vastaus on lausuntojen mukainen.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n mukaan kaupunginhallitus vastaa aloitteeseen, jonka on allekirjoittanut vähintään 25 valtuutettua, ja esittää vastauksen kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Paula Salmi, asiantuntija, puhelin: 09 310 35109
paula.salmi(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuustoaloite 11.10.2023 Apter Ted Aloite Immigrant Council:in perustamiseksi Helsinkiin
- 2 Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunnan lausunto

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano